

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 364. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357539056/facsimile.pdf> (tilgået 23. juni 2021)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

ham at favne, ham at bære,
 ganske et med ham at være,
 intet Krav ham at formene,
 sødt hinanden at fortære,
 af hinanden sig at nære,
 af hinanden helt alene.

Saadan er vi steds nedsunkne
 i vor Elskovs Vellystbølger,
 siden Jordelivets Funke
 for vort Blik sig delger,
 siden Baalets Flamme sluktes,
 Højen om vor Aske luktes
 og med Gys i Mørkets Rige
 vi saa Jordens Syner vige.

Denne Lønlære, der priser de Døde som dem, der svælger i alle Sanselighedens Glæder, er i Livet nødvendigvis Forherligelse af det rent planteagtige Liv, ganske som dette anpriser i *Lucinde*.

«Planterne,» siger Novalis, «er Jordens ligefremme Sprog; ethvert nyt Blad, enhver besynderlig Blomst er en eller anden Hemmelighed, der trænger sig frem, og som, fordi den af lutter Elskov og Lyst ikke kan bevæge sig og ikke komme til Orde, bliver en stum rolig Plante. Finder man i sin Ensomhed en saadan Blomst, er det da ikke, som var Alt omkring En forklaret, og som opholdt de smaa befyædede Toner sig helst i dens Nærhed? Man kunde græde af Glæde, og udskille sig fra hele Verden for at stikke Hænder og Fødder i Jorden og selv skyde Rødder og aldrig forlade dette herlige Naboskab.»

Hvilket Følelæssvælgeri! Ved at fremkalde Billedet af en saa afsindig, om Ulysses v. Ithacia mindende Situation leverer denne Følsomhed sin egen, bidende Parodi.

«Blomsterne,» hedder det paa et andet Sted i *Ofterdingen*, «svarer fuldstændigt til Børnene . . . Saaledes findes Barndommen dybest nede, nærmest ved Jorden, medens Skyerne derimod maaske er Aabenbaringer af den anden højere Barndom, det genfundne Paradis, og derfor saa velgørende dugger ned paa hine.» Endog om Skyernes Barnlighed bliver der Tale i den romantiske Mundart. Naivteteten gaar tilvejs og raster ikke, før den har annekteret ogsaa Skyerne. O Polonius! — Disse naive

Skyer, de er den romantiske Poesis sande og egentlige Sindbillede.

Dog i Planterne og deres Modbilleder Skyerne er der for det romantiske Gemyt endnu for megen Stræben og Uro. Selv en Vegeteren er dog endnu ikke den rene Rugen, ikke den rene Hvile, men indeholder en Retning opefter i Plantens Stræben mod Lyset. Derfor er Plantelivet ikke heller det højeste, Novalis gaar endnu et Skridt videre end Schlegel:

«Det højeste Liv er Matematik. Uden Idhu ingen Matematik. Gudernes Liv er Matematik. Ren Matematik er Religion. Til Matematik naaer man kun ved Aabenbaring. Matematikeren véd Alt. Al Virksomhed hører op, naar Viden indtræder. Videns Tilstand er Lyksalighed, Betragtningens henrykte Ro, himmelsk Hensynken.»

Her staar vi ved Toppunktet. Alt Liv er krystalliseret i Matematikens døde Former.

Paa dette Punkt er det rene Gemytsliv saa stærkt sammentrængt, at det staar stille. Det er, som om Sjælens Uhr havde ophørt at slaa. Enhver ædel Stræben, enhver frisindet Retning udadtil er trængt tilbage, kvalt i Gemyttets dumpe Kælder.

Paa dette Punkt er det derfor, at Gemyttets Inderlighed slaar over i den groveste Udvaltethed. Da enhver Evne til at frembringe nye ydre Former er forsmaaet og dræbt, saa er vi naaede til det Vendepunkt, hvor alle faste ydre Former blot som saadanne anerkendes og des varmere, jo fastere de er, jo mere de nærmer sig til hin krystalagtige Forstening, jo bestemtere de drager Spændetøjen over enhver Stræben, jo vissere det er, at de kun levner Rum for det rent planteagtige Liv. Skridtet gør Novalis i den mærkelige Afhandling *Kristenheden i Europa* (1799), som Tieck forgæves, ved at stryge i den, søgte at bringe i Forglemmelse og som Friedrich Schlegel senere ved Udeladen af et Hovedsted forfalskede til Udtryk for den rene Pavedyrkelse.

Heri hedder det: «Det var skønne glimrende Tider, da Europa endnu var et kristent Land, da én Kristenhed beboede denne Verdensdel . . . Med Rette modsatte Kirkens vise Overhoved sig en fræk Uddannelse af de menneskelige Anlæg paa Bekostning af Sansen for det Hellige, og utidige farlige Opdagelser paa Videnskabens Omraade. Saaledes forbød han Tænkerne offentlig at paastaa, at Jorden var en ubetydelig Vandrestjerne; thi han vidste vel, at Menneskene med Agtelsen for